Галя замість Хаї. Як староста єврейку від нацистів врятував

Вулиця, на якій знайшли Хаю Гольдфарб в серпні 1941 року

В один із теплих днів серпня 1941 року, коли Васильків уже був окупований німцями, дві двоюрідні сестри — Надя і Віра Карпенко — побачили в заростях незнайому дівчину, яка була явно налякана. Коли спробували з нею заговорити, незнайомка зникла за найближчою зруйнованою хатою.

Сестри, знизавши плечима, пішли собі, але на наступний день вирішили віднести ровесниці щось поїсти. Дівчина сиділа на тому ж місці, і після того як її пригостили хлібом, розповіла, що їй 18 років, звати її Хая Гольдфарб і родом вона з Новгороду-Волинського, а вчилася в Києві на першому курсі інституту. Усіх близьких Хаї розстріляли, але їй дивом вдалося втекти й дійти до Василькова. Куди йти і що робити не знає…

Сестри, недовго думаючи, відвели Хаю до себе додому, вмовивши батька і матір Наді залишити дівчину. У родині Карпенків вона прожила кілька місяців. За іронією долі, батька Наді — Степана Карпенка — німці призначили старостою, людиною він був освіченою й не погано говорив німецькою. Переховувати єврейку стало складніше, адже староста завжди на виду й під ретельним наглядом.

Трудова книжка остарбайтера

Тоді винахідливий Степан згадав, що в селі Барахти, у родичів на прізвище Гулько, є донька — однолітка Хаї, і навіть зовні трохи на неї схожа. Усіма правдами й неправдами він переконав родичів віддати документи 18-річної Галі Гулько, а повернувшись до Василькова, сказав утікачці: «Забудь, що ти Хая Гольдфарб. Тепер ти — Галя Гулько».

Легалізувавшись, Хая навіть почала виходити з дому та допомагати Карпенкам по господарству. Згодом, у деяких сусідів виникли питання щодо нової мешканки — Васильків місто маленьке, а в Покровському Яру вже йшли розстріли євреїв. Коли стало ясно, що рано чи пізно на сім'ю донесуть, і всіх розстріляють, Степан придумав новий хитрий план. Він вніс до списків остарбайтерів «Галю Гулько», свою дочку Надю і племінницю Віру. Відправляючи їх «під самий ніс» до німців, він звернувся зі словом настанови дівчат: «Хочеш щось заховати — ховай у найвиднішому місці! Усе буде добре».

Дівчата працювали у Німеччині до самої перемоги в 1945-му і всі разом повернулися до Василькова. Хая продовжила навчання в інституті, у Києві вийшла заміж, а в 1972-му переїхала до Ізраїлю.

Надія и Віра Карпенко

Віра Карпенко працювала бухгалтером на хлібзаводі, Надя переїхала з Василькова в Калинівку, де жила з дочкою. У 1990-ті роки Хая відновила зв'язок із родиною Карпенків, розповіла про свій порятунок, після чого 31 травня 1999 року «Яд Вашем» вшанував сестер званням Праведниць народів світу.

Це не єдині праведники в крихітному Василькові, і євреї міста пам'ятають про це. Так, з ініціативи голови громади Якова Тамаркіна, у цьому році поряд з меморіалом жертвам Голокосту буде встановлена пам'ятна плита на честь праведників. А щоби городяни не забували про подвиг земляків, Яків Ісерович (який особисто знав Віру Карпенко) запропонував меру Наталії Баласинович назвати одну з вулиць Василькова на честь людей, які рятували євреїв у роки війни. Хочеться вірити, що вже скоро можна буде пройтися вулицею Праведників, яка нагадуватиме перехожим про те, що «рятуючи одне життя, ти рятуєш цілий світ.

Анна Чернявська, спеціально для «Хадашот»